



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 111/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou doc. JUDr. Radomír Jakab, PhD., s. r. o., Štefánikova 50, Košice, IČO 51 663 783, v mene ktorej koná advokát a konateľ doc. JUDr. Radomír Jakab, PhD., proti postupu Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 70/2011 takto

### r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 70/2011 **porušené boli**.
2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 70/2011 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Košice II **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia **410,26 eur**, ktoré **j e p o v i n n ý** Okresný súd Košice II zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

### O d ô v o d n e n i e :

#### I.

#### Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania na účet jeho právneho zástupcu.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 111/2022-11 z 2. marca 2022 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. V napadnutom konaní sa sťažovateľ ako žalobca na základe návrhu na vydanie rozkazu na plnenie doručeného okresnému súdu 18. mája 2011 domáha vypratania nehnuteľností. Napadnuté konanie nie je do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené ani v ňom nebolo prijaté žiadne meritórne rozhodnutie.

## **II.**

### **Argumentácia sťažovateľa**

4. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že od momentu začatia konania vo veci samej 18. mája 2011 do dňa spísania tejto ústavnej sťažnosti nebolo okresným súdom vydané žiadne rozhodnutie vo veci samej. V priebehu konania sa pritom vyskytli relatívne dlhé obdobia, počas ktorých okresný súd bezdôvodne nekonal, resp. realizoval úkony, ktoré mohli mať len minimálny vplyv na prijatie meritórneho rozhodnutia. Konkrétne v tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje najmä na obdobie od 11. júna 2014 do 25. februára 2016 a na obdobie od 22. novembra 2017 do 26. januára 2021. Napriek tomu, že v prípade prerokovávanej veci ide o pozemkovú vec, ktorá si vyžadovala vykonať znalecké dokazovanie a výsluch väčšieho počtu svedkov, zastáva sťažovateľ názor, že právna a skutková zložitosť veci neodôvodňuje opodstatnenosť celkovej dĺžky konania, ktorá presahuje viac ako desať rokov a ktorá je aj z hľadiska významu veci pre sťažovateľa zjavne neprimeraná. Podľa sťažovateľa strany sporu k vzniku zbytočných prietáhov v napadnutom konaní neprispeli a za vznik zbytočných prietáhov v napadnutom konaní je zodpovedný výlučne okresný súd, ktorý vo veci nerozhodol v primeranej lehote. Zároveň s odkazom na judikatúru ústavného súdu dodáva, že ani zmena zákonného sudcu v prerokovávanej veci a ani otázka množstva vecí či personálne a organizačné problémy súdu nemôžu byť ospravedlniteľným dôvodom na prietahy v konaní zo strany konajúceho súdu.

## **III.**

### **Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa**

#### **III.1. Vyjadrenie okresného súdu:**

5. Okresný súd v úvode svojho vyjadrenia poskytol prehľad v napadnutom konaní vykonaných procesných úkonov a na základe neho uviedol, že pripúšťa, že napadnuté konanie počas celého svojho priebehu nie je bezprietahové. Zároveň poukazuje na viaceré objektívne okolnosti, ktoré

ovplyvnili dĺžku napadnutého konania, medzi ktoré patrí skutková zložitost' sporu a potreba vykonať výsluch väčšieho množstva svedkov, ako aj znalecké dokazovanie. Poukazuje na príspevok samotného sťažovateľa k celkovej dĺžke konania, keď spolu trikrát požiadal o odročenie pojednávania (nariadené na 16. 12. 2011, 30. 4. 2014 a 11. 10. 2017, pozn.). Na pojednávaní konanom 16. marca 2016 sám právny zástupca sťažovateľa uviedol, že budú rokovať s protistranou, avšak výsledok rokovania súdu neoznámil, hoci zo zápisnice z uvedeného pojednávania vyplýva konštatovanie zákonnej sudkyne, že na oznámenie výsledku mimosúdnych rokovaní neukladá konkrétnu lehotu, avšak vzhľadom na charakter sporu je v záujme účastníkov, aby sa tak udialo čo najskôr. Napriek tomuto konštatovaniu výsledok rokovaní nebol súdu oznámený v priebehu celého kalendárneho roka, preto súd 22. marca 2017 pristúpil k výzve právnym zástupcom sporových strán na oznámenie výsledku rokovaní a až na základe tejto výzvy došlo k oznámeniu, že vyriešenie sporu zmierom je nemožné. Okresný súd ďalej poukazuje na skutočnosť, že napriek tomu, že sťažovateľ vytyka súdu viaceré obdobia nečinnosti, počas celého trvania sporu nepodal sťažnosť predsedovi súdu na prietahy v danom konaní, čo nesvedčí o enormnej snahe sťažovateľa ukončiť spor v čo najpriaznivejšom časovom horizonte. Za nezanedbateľnú okolnosť považuje aj zmenu zákonnej sudkyne v danej veci, keď v čase pridelenia veci obsahoval predmetný spis 528 strán. Štúdium takto skutkovo náročného spisu a ďalších desiatok prerozdelených predovšetkým reštančných vecí si objektívne vyžadovalo značný časový priestor a znamenalo enormnú záťaž novej zákonnej sudkyne. Do úvahy je potrebné vziať aj nepriaznivú pandemickú situáciu v priebehu kalendárnych rokov 2020 a 2021, ktorá neumožňovala riadne vykonávať pojednávania predovšetkým s prihliadnutím na zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov a ďalšie právne predpisy, ktoré mali za následok presúvanie nariadených pojednávania na neskoršie termíny a v značnej miere objektívne spôsobili prietahy v konaniach. V závere dal okresný súd do pozornosti ústavného súdu aj pohľad na celkovú situáciu pretrvávajúcu na tomto súde v kontexte vybavovanej agendy, ako aj personálnych záležitostí v priebehu niekoľkých kalendárnych rokov a s poukazom na uvedené argumenty uviedol, že sťažovateľom požadované finančné zadost'učinenie považuje za neprimerane vysoké.

### **III.2. Replika sťažovateľa:**

6. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol:

a) Nepopiera, že vec prerokovávaná okresným súdom si vyžadovala vykonať znalecké dokazovanie a výsluch väčšieho počtu svedkov, čo ju robí skutkovo zložitejšou, no napriek tomu zastáva názor, že v kontexte všetkých skutkových okolností daného prípadu jej zložitost' neodôvodňuje opodstatnenosť celkovej dĺžky konania, ktorá presahuje viac ako desať rokov.

b) Nepopiera, že v priebehu konania došlo k odročeniu niektorých pojednávania z dôvodu na jeho strane, resp. oznámeniu výsledkov mimosúdnych rokovaní až na žiadosť súdu, ale aj v tomto prípade je toho názoru, že nejde o rozhodujúce okolnosti, ktoré spôsobili, že v prerokovávanej veci nebolo vydané rozhodnutie v merite veci viac ako desať rokov a neospravedlňujú nečinnosť súdu v špecifikovaných obdobiach. Vo vzťahu k nepodaniu sťažnosti predsedovi súdu na prietahy

v napadnutom konaní sťažovateľ uvádza, že daný prostriedok nepovažoval v danom momente za efektívny prostriedok nápravy.

c) K argumentu okresného súdu, ktorý svoju nečinnosť ospravedľňuje tiež zmenou zákonnej sudkyne v danej veci a preťaženosťou súdu v dôsledku veľkého množstva vecí a personálnej poddimenzovanosti, sťažovateľ zaujal stanovisko v samotnej ústavnej sťažnosti.

d) Sťažovateľ rešpektuje, že nepriaznivá pandemická situácia bola okolnosťou, ktorá mohla objektívne spôsobiť prieťahy v konaní, ktoré nie je možné pripísať na účet súdu. V tejto súvislosti však poukazuje na dve skutočnosti, ktoré vo vzťahu k prieťahom v prerokovávanej veci robia túto okolnosť irelevantnou. Tou prvou je, že úkon súdu, ktorý smeroval k nariadeniu pojednávania na 26. január 2021, bol realizovaný po viac ako dvoch rokoch od posledného relevantného úkonu súdu v predmetnej veci, pričom išlo zároveň o prvé nariadené pojednávanie vo veci od 22. novembra 2017. Keďže štát reagoval na situáciu súvisiacu so šírením ochorenia COVID-19 postupným prijímaním opatrení od marca 2020, pričom vo vzťahu k nemožnosti objektívne realizovať pojednávania došlo prvýkrát až uznesením vlády č. 207 zo 6. apríla 2020, tak nepriaznivá pandemická situácia a opatrenia s ňou súvisiace nemohli predstavovať ospravedlniteľný dôvod nečinnosti v období od 22. novembra 2017, resp. 15. marca 2018 do 6. apríla 2020. Rovnako tak v období najneskôr od 2. júna 2020, keď vstúpilo do účinnosti opatrenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorým sa umožnilo konanie všetkých pojednávanií, do októbra 2020, keď bola prijatá séria opatrení, ktoré opäť čiastočne obmedzovali možnosť účasti na súdnych pojednávaniach, mal okresný súd možnosť bez akýchkoľvek obmedzení konať v prejednávanej veci vrátane možnosti nariadiť pojednávanie. Sťažovateľ sa tiež domnieva, že nepriaznivú pandemickú situáciu ako objektívnu okolnosť, ktorá mohla paušálne ospravedlniť prieťahy v konaní, bolo možné akceptovať iba v počiatočnej pandémii, t. j. v období tzv. prvej vlny pandémie od marca 2020 do júna 2020. Po uplynutí tohto obdobia bolo možné od štátu legitímne očakávať, že prijme potrebné organizačno-technické opatrenia umožňujúce zamestnancom súdov takmer plnohodnotný výkon práce aj v podmienkach mimoriadnej situácie, a to v záujme dodržiavania čl. 6 dohovoru. Vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávanií, hlavných pojednávanií a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu účinnou od 23. januára 2021 (ďalej len „vyhláška“) boli vymedzené veci/agendy, v ktorých sa súdne pojednávania obligatórne konajú aj počas takéhoto stavu, pričom zároveň bolo stanovené, že v ostatných veciach/agendách sa konajú pojednávania, ktoré neznesú odklad, a počnúc od 28. apríla 2021 vo všetkých veciach s výnimkou tých, ktoré znesú odklad. Uvedené však nie je možné vykladať paušálne počas celého obdobia mimoriadnej situácie a pre všetky prípady. Takýto výklad by viedol k ospravedlneniu nečinnosti súdov a prieťahov v konaní, ktoré neboli nevyhnutné, a preto tieto ustanovenia je potrebné vykladať cez jednotlivé kritériá práva na prejednanie veci v primeranej lehote tak, ako ich vymedzil ústavný súd, ako aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), a teda je potrebné v každom individuálnom prípade zohľadňovať, do akej miery a v akom rozsahu je prieťah v konaní spôsobený nekonaním súdu (vrátane nekonania pojednávania) pripočítateľný štátu a do akej miery a v akom rozsahu je ospravedlniteľný z titulu potreby prijatia opatrení štátom na obmedzenie šírenia ochorenia COVID-19. Rovnako je potrebné brať do úvahy aj ďalšie kritérium, a to je význam konania pre jeho účastníka.

#### IV.

#### Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľa tvorí námietka, že v dôsledku viacerých období nečinnosti okresného súdu došlo v napadnutom konaní k vzniku zbytočných prietáhov a napadnuté konanie sa vyznačuje neprimeranou dĺžkou, ktorá je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

11. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o vypratání nehnuteľnosti tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti okresných súdov, preto ju nemožno považovať za právne zložitú. Dokazovanie v predmetnej veci bolo založené predovšetkým na výsluchoch strán sporu a ďalších svedkov a na listinných dôkazoch. Mimo iného bolo potrebné zo strany súdu vyhotoviť kópie listinných dôkazov a znaleckého posudku zo súvisiaceho spisu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 77/2008. V konaní vznikla tiež potreba vykonania znaleckého dokazovania, vzhľadom na čo možno vec, ktorá bola predmetom napadnutého konania, považovať po skutkovej stránke za zložitejšiu. Zároveň však ústavný súd konštatuje, že ani prípadná skutková zložitost' veci nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku rozhodovania všeobecného súdu vo veci sťažovateľa, a preto v súvislosti s týmto kritériom nie je možné okresný súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh a doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiaci vznik prietáhov.

12. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd zistil, že pojednávanie uskutočnené 16. marca 2016 bolo odročené na účel mimosúdnych rokovaní medzi sporovými stranami, ktoré až na základe výzvy okresného súdu z 22. marca 2017 na predloženie výsledkov mimosúdnych rokovaní oznámili ich závery. V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že uvedený priestor na vyriešenie sporu mimosúdnou cestou bol zo strany okresného súdu sporovým stranám poskytnutý opakovane po tom, ako medzi nimi mimosúadne rokovania prebiehali už v období druhého polroku 2013. Uvedená okolnosť spôsobila predĺženie napadnutého konania o viac ako rok a je možné ju pripísať na ťarchu sporových strán pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietahom. Ústavný súd zároveň musí prisvedčiť okresnému súdu, že ani sťažovateľ neprejavil dostatočný záujem o rýchle prerokovanie žalobného návrhu, keď nevyužil právny prostriedok, sťažnosť na postup súdu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), ktorý mal potenciál odstrániť zbytočné prietahy v konaní dohľadom predsedu okresného súdu nad plynulosťou konania. Uvedenú skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri priznávaní finančného zadosťučinenia.

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v napadnutom konaní. Z obsahu spisu predloženého okresným súdom v tejto veci vyplýva, že konanie sa začalo na základe návrhu na vydanie rozkazu na plnenie doručeného okresnému súdu 18. mája 2011 a až do dňa vydania tohto rozhodnutia stále prebieha, a to nielenže bez jeho právoplatného skončenia, ale bez vydania meritórneho rozhodnutia okresného súdu ako súdu prvej inštancie vôbec, už celkovo 10 rokov a deväť mesiacov, čo je už samo osebe ústavnoprávne neakceptovateľné. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd nepovažoval za potrebné rekapitulovať priebeh napadnutého konania a podrobne skúmať postup okresného súdu, pretože aj skutkovo či právne náročnejšia občianskoprávna vec nesmie trvať takú dlhú dobu. Ústavný súd však dáva do pozornosti, že okresný súd od začatia konania nepostupoval optimálne a pružne, keď vykonával jednotlivé jednoduché procesné úkony postupne po sebe s dlhým časovým odstupom medzi nimi, v dôsledku čoho okresný súd síce zdánlivo vykazoval činnosť, avšak reálne v napadnutom konaní dochádzalo k jeho predlžovaniu. Napadnuté konanie je zároveň poznačené aj dvoma významnými obdobiami nečinnosti. K výraznému predĺženiu konania o rok a deväť mesiacov došlo v období od 11. júna 2014, keď bolo uskutočnené pojednávanie na účel doplnenia dokazovania odročené na neurčito, do 16. marca 2016, keď sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, a o viac ako tri roky v období od 22. novembra 2017, keď súd opätovne odročil pojednávanie na účel doplnenia dokazovania na neurčito, až do 26. januára 2021, keď súd nariadil ďalší termín pojednávania, ktorý sa však z dôvodu existencie núdzového stavu a prijatých opatrení na obmedzenie slobody pohybu neuskutočnil. V uvedených obdobiach bol okresný súd bez ospravedlniteľného dôvodu absolútne nečinný. O neefektivite postupu okresného súdu svedčí aj skutočnosť, že k rozhodnutiu o potrebe nariadenia znaleckého dokazovania došiel až po vyše desiatich rokoch trvania konania na pojednávaní uskutočnenom 30. novembra 2021. Následne postup okresného súdu a realizáciu pojednávania ovplyvnila objektívna okolnosť, núdzový stav, keď vykonávanie pojednávania vo vymedzených veciach upravila s účinnosťou od 23. januára 2021 vyhláška, ktorá ustanovila, že okrem vecí podľa § 1 ods. 1 možno v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu vykonať pojednávanie, hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie aj vtedy, ak ide o vec, ktorá neznesie odklad. Na základe uvedených zistení je zrejmé, že okresný súd nezvolil

v súdnom konaní taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza.

14. K argumentácii okresného súdu v súvislosti s vplyvom objektívnej skutočnosti (pandémia ochorenia COVID-19) na plynulosť súdnych konaní dáva ústavný súd do pozornosti, že, samozrejme, prihliada na túto objektívnu skutočnosť (uvedené ústavný súd už zohľadnil aj vo svojich niektorých predchádzajúcich rozhodnutiach, napr. vo veciach pod sp. zn. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, II. ÚS 27/2022 pozn.), no v okolnostiach danej veci musí ústavný súd zdôrazniť, že okresný súd do uvedenia týchto opatrení do praxe (ktoré sa týkajú určených období v roku 2020 a v roku 2021, pozn.) mal dostatočný časový priestor (počas predchádzajúcich deviatich rokov trvania napadnutého konania, pozn.) na to, aby vykonal či už pojednávania alebo aj na samotné rozhodnutie sporu v merite veci. Čiže ani uvedená objektívnymi okolnosťami spôsobená prekážka nie je spôsobilá okresný súd zbaviť zodpovednosti za jeho neefektívny postup, nečinnosť a neprimeranú celkovú dĺžku konania.

15. Čo sa týka skutočností tvrdených okresným súdom, treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní ako nadmerná zaťaženosť súdu alebo personálne problémy. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. V tejto súvislosti treba poznamenať, že samotné zmeny sudcov, ktorým je vec pridelená, nemožno bez ďalšieho vnímať ako prvok, ktorý by ospravedlňoval nečinnosť súdu. Súdne spisy sa vedú tak, že novému sudcovi, ktorému je vec pridelená, umožňujú vytvoriť si obraz o predmete sporu v pomerne krátkom čase a podľa toho postupovať. Pritom by malo byť samozrejmé, že súd sa primárne snaží o rozhodnutie starých vecí, v ktorých možno predpokladať, že v nich dochádza k porušovaniu základného práva, čím sa súd zbytočne vystavuje riziku aj preň zaťažujúceho konania o ústavnej sťažnosti (III. ÚS 610/2021).

16. Personálne obsadenie súdu, jeho organizácia, vysoký počet vecí v príslušnom oddelení, ako i optimalizácia súdnictva teda nie sú dôvodmi, pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nad rámec poznamenáva, že je táto okolnosť z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonného sudcu, pochopiteľne ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti okresného súdu za plynulosť konania vo veciach účastníkov konania ju zohľadniť nemožno.

17. Na základe uvedeného, vychádzajúc aj z obsahu súdneho spisu okresného súdu, ústavný súd dospel v danom prípade k jednoznačnému záveru, že vzhľadom na doterajšiu neprimeranú celkovú dĺžku napadnutého konania, ako aj obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu je namieste konštatovanie, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné prieťahy ústavnej intenzity, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejedenie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 nálezu).

18. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, prikázal ústavný súd podľa § 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov (výrok 2 nálezu).

## V.

### Primerané finančné zadost'učinenie

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

20. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

21. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur, ktoré odôvodnil utrpenou ujmom v podobe dlhoročnej právnej neistoty a frustrácie, ktorá má vážny dopad na každodenný život a dôveru sťažovateľa v spravodlivosť v podobe (ne)poskytnutia včasnej a účinnej ochrany zo strany súdu.

22. Ústavný súd uvádza, že konanie pred ústavným súdom z dôvodu namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov plní nielen preventívnu funkciu, ale tiež funkciu satisfakčnú, resp. kompenzačnú (náhradu nemajetkovej ujmy). V súlade s judikatúrou ústavného súdu je cieľom finančného zadost'učinenia dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

23. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti tejto veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie. Pre rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia je podstatné okrem iného i to, že sťažovateľ napriek nespokojnosti s postupom okresného súdu nevyužil jednoduché a prístupné prostriedky (sťažnosť predsedovi súdu podľa § 62 zákona o súdech), ktoré mohli viesť k tomu, aby v jeho veci okresný súd konal a rozhodol, ale volil priamo podanie ústavnej sťažnosti. Napriek názoru sťažovateľa podľa ústavného súdu tento právny prostriedok mal potenciál odstrániť zbytočné prietahy v konaní zaradením veci do režimu priebežného sledovania plynulosti konania. Berúc do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým celkovú doterajšiu dĺžku konania, skutočnosť, že do dňa podania ústavnej sťažnosti okresný súd neprijal vo veci meritórne rozhodnutie, ale aj správanie sťažovateľa v napadnutom konaní, považoval ústavný súd priznanie sumy 3 000 eur za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (výrok 3 nálezu).

## **VI. Trovy konania**

25. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 410,26 eur.

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi ako náhradu trov právneho zastúpenia, súc viazaný jeho návrhom, preto predstavovala sumu 410,26 eur.

27. Za úkon právnej služby, vyjadrenie k stanovisku okresného súdu, ústavný súd nárok na náhradu trov nepriznal, keďže sťažovateľ si nárok na náhradu trov konania za tento úkon neuplatnil a ústavný súd bol v tomto smere viazaný jeho návrhom.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť právnomu zástupcovi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenému v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 13. apríla 2022**

**Jana Laššáková**  
**predsedníčka senátu**